

36:1 kral Hizkiya'nın on dördüncü yılında: 36:1-2 ayetleri, Asur'un Yahuda'ya karşı iki saldırısından söz eder. 36:1'deki saldırının sonucunda Hizkiya Asur'a haraç ödedi (2. Krallar 18:13-16). Hizkiya'nın on dördüncü yılında (İ.Ö. 714 ya da 713) Asur'un kralı Sargon'du. Oğlu Sanherib ordunun generali ve büyük olasılıkla ortak-kral olarak bu saldırıda babasıyla birlikteydi. O dönemde Hizkiya otuz dokuz yaşındaydı (2. Krallar 18:2).

36:2'den başlayarak Sanherib'in ikinci saldırısı bildirilir (36:2-37:38; 2. Krallar 18:17-19:36; 2. Tarihler 32:1-4; 36:5-23). Bu olaysa, Hizkiya'nın Tanrı'ya dönmesinden sonra gerçekleşmişti (Scofield, sayfa 741).

Hizkiya'nın ikinci yılında İsrail sürgüne götürüldü. Krallığının son yirmi üç yılındaki olayların sırası şöyledir:

1. Hizkiya'nın Asur egemenliğine karşı başkaldırışı (2. Krallar 18:7)
2. Hizkiya'nın Filistliler'e karşı başarılı saldırısı (2. Krallar 18:8)
3. Sanherib'in Yahuda'ya ilk saldırısı (36:1; 2. Krallar 18:13-16)
4. Hizkiya'nın hastalığı ve sağlığına kavuşması (Yeşaya 38; 2. Krallar 20:1-11; 2. Tarihler 32:24)
5. Hizkiya'nın bilgelikten yoksun oluşu: Savunma güçlerini ve zenginliğini Babilliler'e göstermesi (Yeşaya 39; 2. Krallar 20:12-19; 2. Tarihler 32:25,26,31)
6. Hizkiya'nın zenginliği ve bunu geliştirmesi (2. Tarihler 32:27-29)
7. Sanherib'in Yahuda'ya ikinci saldırısı ve Tanrı'nın duaya yanıt olarak kurtarışı (36:2-37:38; 2. Krallar 18:17-19:37; 2. Tarihler 32:1-23,30)
8. Hizkiya'nın ölümü (2. Krallar 20:20-21; 2. Tarihler 32:32-33) (Scofield, sayfa 447)

Sanherib: Asur dilinde, «Sin-akhi-irib» sözü «Sin (Asurlular'ın ay tanrısı) kardeşleri çoğaltır» anlamına gelir. İ.Ö. 705 yılında Sargon öldürülünce yerine oğlu Sanherib tahta çıktı. Çiviyazılarında Sanherib'in egemenliğinin dördüncü yılında (İ.Ö. 701 yılında) Kral Hizkiya'ya ait olan 46 güçlü kenti ve sayısız hisarlarla küçük kentleri ele geçirdiği kaydedilmiştir (Eponym Canon, sayfa 134'ten The Pulpit Commentary, cilt II, sayfa 2'ye aktarılmış bildiriye göre).

Sanherib Yahuda'nın bütün duvarlı kentlerine karşı çıktı ve onları aldı: Tüm duvarlı kentlerin Asur'un eline düşmesinin ne denli büyük bir kargaşa yarattığı 10:28-32'de betimlenir. Hizkiya, ülkesinin büyük bir parçasını düşmanına teslim etmişti. Üstelik düşmanın aşırı açgözlülüğünü tatmin etmek üzere ona dolgun bir haraç gönderdi. Ne var ki, bunu yapmak için ulusal hazineleri boşaltmak ve tapınağın servetine el koymak zorunda kaldı (2. Krallar 18:15,16). Bu ilk saldırıda Hizkiya'nın ne peygambere danıştığı ne de onun Tanrı tarafından yüreklendirildiği bildirilir. Bu iki saldırı arasında Hizkiya'nın ruhsal olarak güçlenmesi çok sevindirici ve yüreklendirici bir gelişimdir.

36:2 Rabşake: «Rabşake», «Rabsaris», «Tartan» ve «Rabmag» gibi adlar kişisel ad değil, Asur'daki resmi memurların unvanlarıydı (2. Krallar 18:17; Yeremya 39:3,13).

Lakiş: ¹Lakiş Yahuda'dan Mısır'a giden yolun üzerindeydi. Asur kralının Lakiş'e önem vermesi, Hizkiya'nın Mısır'la ilişkisini engellemek için stratejik bir anlam taşıyordu. Lakiş Ahab'ın Yeşaya'yla görüştüğü yerd (7:3). O zaman Yahudi olan Ahab, bu kez de Asurlu olan Rabşake imansızlığı temsil ediyordu.

¹Eklere Kutsal Kitap'ta Adları Geçen Önemli Yerler kaynağından alınan notlara da bakın.

yukarı havuzun su yolu: (7:3'le ilgili nota bakın.)

36:3 Elyakim, Şebna: 22:15-21'deki peygamberlik yerine gelmiş oldu (O bölümle ilgili notları bakın).

Elyakim, Şebna, Yoah: 2. Krallar 18:18'de de aynı memurlar aynı biçimde sıralanır. Sanherib Hizkiya'ya üç elçi gönderdi (2. Krallar 18:17): Başkomutan olan Tartan'ı, başhadım olan Rab-saris'i ve başkomutandan sonra en yetkili kişi olan Rabşake'yi. Hizkiya'nın, Sanherib'in üç elçisiyle konuşmak için üç görevliyi göndermeyi uygun gördüğü sanılmaktadır.

36:4 Rabşake dedi: Rabşake, büyük olasılıkla İbranice dilini iyi bildiği için Asur elçilerinin sözcüsüydü (2. Krallar 18:19,26,27,37; 19:4).

büyük kral, Asur kralı: Asur krallarının çiviyazılarında kendilerini adlandırmak için en çok seçtikleri unvan «büyük kral»dı. Bu unvanın kullanılışı en azından İ.Ö. 1120 yılına dek dayanır. «Büyük kral» denilmesinin nedeni, bu kralın altında ve onun yendiği ülkelerde egemenlik süren «küçük krallar»ın da olmasıydı (10:8). Ne yazık ki, Asur kralı yengisini daha gerçekleşmeden kutlarken kendisinden de üstün olan Büyük Kralı hesaba almadı (36:13). «Kralların Kralı» ve «rablerin Rabbi» (1. Timoteus 6:15) olan Büyük Kral, İsa Mesih'in yetkisi altında da «küçük krallar» vardır. Bunlar hem dünyasal hükümetlerin başında olanlar hem de O'nunla birlikte hüküm sürecek olan Mesih inanlılarıdır (2. Timoteus 2:12; Vahiy 20:6).

Bu güvendiğin şey nedir ki, ona güveniyorsun?: Rabşake'nın Yahudalılar'a sorduğu gibi, keşke insanın vicdanı da «Neye güveniyorsun?» diyerek sürekli onu yoklasa. Çünkü canlı olsun cansız olsun Tanrı'dan başka herhangi bir varlığa güvenmek boştur (2. Tarihler 14:11; Mezmur 118:8,9[-16]).

Düşmanların eleştirileri değerlendirilmelidir. Bunu yapan kişi kendisine ilişkin daha önce anlayamadığı bazı gerçekleri kavrama olanağı bulabilir. Rabşake, Hizkiya'nın üç şeye boşuna güvendiğini düşünüyordu. Bir noktada yanıldıysa da, diğer iki şeyi doğru değerlendirmişti:

1. Savaş için yaptıkları hazırlıklar (36:5; 2. Tarihler 32:1-8)

Rabşake, bu çabaya kaynak olan ümitle alay ederek «Üzerine biniciler koyabilirsen, sana 2000 at vereyim» dedi (36:8).

2. Hizkiya'nın Mısır'la yaptığı antlaşma (36:6,9)

İsrail'in Mısır'da egemenlik süren So adlı Etiyopyalı kralla yaptığı antlaşma, Asur kralını öfkelenmişti. Öç alarak İsraililer'i Asur'a sürgün etti (2. Krallar 17:3-6). Hizkiya da Mısır'la bir antlaşma yaptı (30:1-5; 31:1-3).

3. Yahve (36:7,18-20)

a. Rabşake, Yahudalılar'ın en çok Yahve'ye güvendiğini bilerek bu desteği yıkmak için çok çaba harcadı.

1). Rabşake Hizkiya'nın Tanrı'ya bağladığı güveni mantıksız buldu. Hizkiya'nın yüksek yerleri yıktığını biliyordu. Bu yüzden Tanrı'nın Yahuda'ya öfkeli olduğunu sanıyordu (36:7; 2. Krallar 18:4,5).

2). Rabşake Yahudalılar'ı, Yahve'nin izni olmadan onlara karşı yürümediğine inandırmaya çalıştı (36:10).

3). Rabşake Yahve'nin Asur kralından güçlü olmadığına onları inandırmak istedi. Asur kralı, birçok ülkenin ve ilahlarının üstesinden geldi. O ülkelerin hangi ilahı Asur kralına engel olabildi? Hiçbiri! (36:15,18-20).

- b. Tanrı'nın seçtiklerini yıkmak isteyen düşmanlar, Tanrı'ya bağladıkları güveni sarsmadan onları yenemez. Bu biçimde saldırıya uğrayan inanlılar da şu gerçekleri anımsayarak güçlenirler:
- 1). Tanrı vaatlerini yerine getirir.
 - 2). Tanrı, günahattan tanrısal pişmanlık duyarak O'na iman edenlere yardım eder.
 - 3). Tanrı, gururla böbürleneni zamanı geldiğinde alçaltır.
- c. Hizkiya'nın Tanrı'ya güveni üç sağlam nedene dayanıyordu:
- 1). Tanrı Yerusalem'i Asurlular'dan kurtaracağını vaat etti (31:5-8).
 - 2). Hizkiya Mısır'a güvenmekten vazgeçip Tanrı'ya dönmüştü (36:18).
 - 3). Rabşake böbürlenerek kendini ve Sanherib'i Tanrı'nın düşmanı yaptı. Cezalandırılacaklarına kuşku yoktu (37:7).

36:6 kırık kamış: (Hezekiel 29:6,7). Kişinin Tanrı'dan başka güvendiği her şey kırık bir kamışla aynı niteliktedir. Örneğin:

1. Kendi anlayışı (Süleyman'ın Meselleri 3:5,6),
2. İnsanlar (Yeremya 17:5),
3. Kendine yarar sağlayan durumlar -- zenginlik, mevki, rütbe, yetki, eğitim, güç (1. Korintliler 4:7).

Firavun: Rabşake Mısır'ın o zamanki önemsiz prenslerinin adını vermeden Mısırlı egemenlerin genel adını kullandı. Sanherib ise, aynı dönemden kalma çiviyazılarında «Mısır'ın kralları» deyimini kullandı.

36:7 bu mezbahın önünde tapınacaksınız: (2. Krallar 18:22) Hizkiya tapınaktaki sunağı Ahaz döneminden kalan kirden temizletmişti (2. Tarihler 29:18-19).

yüksek yerlerini ve mezbahlarını ortadan kaldırdığı ilah o değil mi?: Rabşake, Yahve'yi ulusların ilahlarıyla kıyaslıyordu. O ilahların onuruna ne denli çok tapınak adanmışsa, şanları da o denli artmış sayılıyordu. Ne var ki, Yahve tüm halkının O'na tek bir tapınakta tapınmasını buyurmuştu (Tesniye 12:5,6; Yeşu 22:16,18,19,22-29; Yuhanna 4:20). Hizkiya'nın yüksek yerlerdeki sunakları kaldırması (2. Krallar 18:4; 2. Tarihler 31:1), ülkesinin ruhsal sağlığı için en sağlam girişimdi. Rabşake'nin Hizkiya'nın bu hareketini aptalca bulması, Yahve'nin sıradan bir ilah değil, tek gerçek Tanrı olduğunu bilmeyişini kanıtlar.

Asur kral Şalmaneser, İsrail'i Asur'a sürmüştü. Bu yargının nedeni 2. Krallar 18:12'de bildirilir: «Çünkü Allahları Rabbin sözünü dinlemediler, ve O'nun ahdinden, Rabbin kulu Musa'nın emrettiğinin hepsinden öte geçtiler ve dinlemediler ve yapmadılar». Kapı komşularının yalancı ilahlara tapınmaları nedeniyle sürgüne götürüldüğünü kavrayınca Hizkiya, zaman yitirmeden ülkesinden yalancı ilahlara ilişkin izleri silip attı. Böylece aynı yargıdan kurtulacağını umuyordu. Oysa Rabşake yıkılan sunakların Tanrı'nın sunakları olduğunu sanmış ve bu durumda Yahudalılar'ın Tanrı'nın yardımını değil, olsa olsa öfkelerini bekleyebileceklerine inanmıştı.

İsraililer'e ilişkin «Rabbin Sözünü dinlemediler ve yapmadılar» diye bildirilir. Böyle davrananlarla birlikte, Tanrı Sözü'nü dinlemek için zaman ayıran ama onu yaşamlarında uygulamaya hiç de hazır olmayan kişiler de vardır (Hezekiel 33:31; Yakup 1:21-25). Bugünkü ruhsal ortam Tanrı'ya karşı o günkü isteksizliği yansıtır.

36:9 atlılar için Mısır'a güvenebilirsiniz: Yeşaya Mısır'a güven bağlanmasına karşı uyarıda bulundu (30:7; 31:1). Mesih inanlıları da insansal desteklere bel bağlayanları uyarmalıdır (Mezmur 118:8; Süleyman'ın Meselleri 25:19).

36:10 Yahve'nin izni olmaksızın mı: Ulusların egemenlerinin, Tanrı'nın ya da bir ilahın onları başka bir ülkeye saldırmaya yönelttiğini ileri sürmeleri tarihte sık sık görülür. Sanherib de bu taktiği kullandı. Tanrı'nın atadığı hangi peygamber Sanherib'i Yahuda'yı yıkması için görevlendirmişti? Sanherib Tanrı'nın istemini yapmaya ne zamandan beri gönüllü olmuştu? Alay ettiği Tanrı'ya boyun eğmek üzere kendini alçaltır mıydı? Ne var ki, Rabşake'nin böbürlenmesi ne denli temelsiz olursa olsun, Tanrı'nın ereğini anlamayan biri bu kadar ikna edici tehditler karşısında kuşkuya düşebilirdi.

«Tanrı'dan geliyorum» diyen her kişi yoklanmalı (Örneğin, 1. Krallar 13). Eğer Mesih inanlısının imandaki temeli -- Kutsal Yazı'yı bilmesi, günden uzaklaşması, diğer inanlılarla paylaşımda bulunması, ruhsal görevleri yüklenmesi -- güçlü olursa, ruhsal düşmanları etkisiz kalacaktır. Mesih inanlısı her şeyden önce kendini Kutsal Yazı'yı öğrenmeye adanmalıdır. Bu zorunlu bir gereksinimdir. Şeytan insanı Tanrı Sözü'nden kuşkulandırmaya ikna edebilirse, onu tamamen yıkması çok uzun sürmez. İnanlıyla açık savaşa girmek değil, bilgisinin temellerini kazmak, dayandığı vaatlerin güvenliğini aşındırmak, şeytanın amaçlarına daha uygun bir yöntemdir.

36:11 Aram diliyle söyle ... duvar üzerinde olan kavim iştirken bize Yahudice söyleme: Aram dili büyük olasılıkla o dönemin ticaret diliydi. Hizkiya'nın temsilcilerinin Rabşake'den Aram diliyle konuşmasını rica etmeleri, birbirlerine zıt olan iki nedenden birinden kaynaklanmış olabirdi. Ya duvarda toplanmış, kulak misafiri olan Yahudalılar'ın Rabşake'nin tehditlerini duyup paniğe kapılmalarını önlemeye çalışıyorlardı. Ya da Aram diliyle konuşsun diye rica ettiklerini duyunca Rabşake'nin tam tersini yapacağını, duvardakilerin gayet iyi anladıkları İbranice'yi konuşacağını önceden bilerek bundan yararlanmak istediler. Yani Yahudiler Rabşake'nin Tanrı ile sevdikleri Hizkiya'ya karşı tehditlerini ve sövmelerini duyunca korkmayacak, ondan daha çok nefret edecek, ona karşı birlikte direnmek için daha çok azimli olacaklardı.

Yahudice: Eski Antlaşma'da İbranice sözcüğü kullanılmaz. İsraililer'in konuştukları dil ya Yahudice (2. Krallar 18:26,28; 2. Tarihler 32:18; Nehemya 13:24) ya da Kenan dili olarak (19:18) geçer.

36:13 Yahudice yüksek sesle bağırdı: Rabşake daha kabadayıcı kükrer.

36:14 Hizkiya sizi aldatmasın: Düzeltmeye (reforma) yönelik bir eylem (36:7'yle nota bakın) ne denli olumlu değişiklikleri oluştursa da, beraberinde bazı olumsuz sayılan yan etkileri de ortaya çıkarabilir. Düzeltmeyi gerçekleştirenlerin düşmanları bu olumsuz etkenleri abartarak bir sürü kötülük için onları sorumlu tutar. Roma İmparatorluğu'nda oluşan felaketler için suç Mesih inanlılarına yüklendi. Onlar da ya aslanlara atılarak ya da yakılarak idam yargısını giydiler. Bu ayette Rabşake Hizkiya'nın yaptığı düzeltmelerin Yahuda'ya karşı Yahve'nin öfkesini kıskırttığını ileri sürdü.

36:15 (36:7'yle nota bakın.)

Hizkiya: Yeşaya uzun zamandır Hizkiya'yı Tanrı'ya güvenmesi konusunda ikna etmeye çalışıyordu (30:31; 31:4-9).

36:16 Benimle barışıklık edin: Asur kralı, Yahuda'nın hazinelerini barış vaadiyle soymuştu. Bundan sonra halkı barış sözlerinin güvenilir olduğuna ikna etmeye nasıl kalkar? Hizkiya'nın ödediği yüklü haracı aldıktan sonra barış antlaşmasını çiğneyen egemen, şimdi halka söz verdiği gibi iyi davranır mı? Evet, Hizkiya bir kez kendini Asur kralının önünde alçaltmıştı, ama bu olay hem kral hem de halk için son kez oldu. Rabşake boş sözlerini havaya savuruyordu.

bana dışarı çıkın: Rabşake hileyle, «Teslim olun, Hizkiya'ya bağlı kalmakla zarar göreceksiniz» diyordu (1. Samuel 11:3; Yeremya 38:17). Rabşake'ye göre Yahuda'nın göreceği zararlar şunlardı:

1. Yoksunluk
Kuşatma uzun sürünce yemek, su olmayacaktı.
2. Rezillik (36:12), ölüm.

Öte yandan teslim olurlarsa maddesel yarar sağlayacaklardı:

1. Savaş olmayacaktı (36:16),
2. Bolluk ve rahat olacaktı (36:17).
Yahudalılar Asurlular'a teslim olup Rabşake'nin vaat ettiği gibi Dicle Irmağı'nın kenarında rahat bir yaşam sürdürseydiler bile, kendi uluslarındaki özgürlüğü ve kutsal ayinleri özleyecek, harplarını söğütlerin üzerine asacaklardı (Mezmur 137:1-4).

Şeytan insanları Tanrı'ya bağlı kalmakla zarara uğrayacaklarına inandırmayı amaçlar. O da «Bana gelin» der. «Günahlarınızın (değerli !) karşılığını alın.» Şeytanın propagandası iki yönlüdür:

1. Tanrı'ya bağlılık, zenginlik ve sevinç sağlayan birçok olanağı yok etmekle birlikte başkalarının da Mesih inanışına karşı düşmanca davranmalarına yol açar.
2. Kötülük yolundaki kazancı başarıyla eşit kılar.

Kişinin Tanrı'yı izlemekle «yitirdiği» olanakları -- başkalarının hakkını ezmekle elde edilen kazanç, zarar getiren arkadaşlıklar, ahlaksız eğlenceler -- bilge adamlardan hiçbiri kabul etmez. Buna benzer «yararlar» bir kişiyi Tanrı'nın kutsamalarından -- O'nunla kutsal ve sonsuz bir ilişki içinde olmak, erdemli bir yaşam, O'nun övgüsü, başkalarına yararlı hizmetlerde bulunmaktan doğan sevinç, başka inanlılarla yüreklendirici paydaşlık, cennet vaadi -- yoksun eder.

36:17 buğday ve yeni şarap memleketi, ekmek ve bağlar memleketi: Krallar'da «zeytin ve bal memleketi» sözleri de bildirilmektedir (2. Krallar 18:32). Asurlular'ın «ekmek ve bağlar memleketi», Tanrı'nın İsraililer'e vermiş olduğu süt ve bal akan ülkenin yanında (Sayılar 13:27) bir hiç sayılırdı. Rabşake, İsraililer'i böyle sözlerle kolay kolay avlayamayacaktı.

ekmek ve bağlar memleketi olan kendi memleketiniz gibi bir memlekete götürünceye kadar: Asur, yendiği halkları yabancı bir ülkeye sürüyordu. Örneğin, İsrail'i Gozan'a ve Medler'in kentlerine gönderdi (2. Krallar 18:11). Rabşake, Yahudalılar'ı sürgün olmalarının onlar için değeri ölçülemez bir olanak olacağına inandırmaya çalışıyordu. Aslında yenilen halkların rahat yaşamaları Asurlular için hiç önemli değildi. Tam tersine, bu Asur'un güvenliğini sağlamak öngörülen bir stratejidi. Şeytan da benzer bir biçimde aldatmaya çalışır. «Ben seni sürgün edeceğim, ama bu yararına olacaktır», «Tanrı'ya başkaldır ve O'nun gibi olacaksınız» (Tekvin 3:5) gibi yalanlar söyler. Kimse aldanmasın (Romalılar 6:16)!

herkes kendi ağacından yesin, herkes kendi sarnıcının suyundan içsin: Herkesin kendi ağacından yemesi, kendi sarnıcının suyundan içmesi, esenlik simgesiydi (1. Krallar 4:25; Zekarya 3:10). Rabşake halkı, paniğe kapılmaya gerek olmadığına inandırmaya çalışıyordu. Eğer Yahuda teslim olursa, saldırılar sona erecek, halk da Asur'un sağladığı güçlü güvenlikten pay alacaktı. Sürgüne gelince, o hemen ertesi gün başlamayacaktı. Her şey sakinlik içinde Yahudalılar'ın yararına çözülecekti.

36:18 sakının: Rabşake, halkı Yahudalılar'ın Asur kralına boyun eğmek zorunda olduğuna inandırmak istedi. Hizkiya'yı da Asur'un yetkisine karşı başkaldırarak halkının Asur'a karşı görevlerini yerine getirmekten alkoyan bir kral olarak göstermek istiyordu.

Yahve bizi kurtaracaktır, diye Hizkiya sizi kandırmasın: Rabşake resmen Yahve'ye meydan okuyordu (36:7,10,15,18,20; 37:10). Hizkiya bunu anladı (37:4,14-17). Davut daha gençken düşmanın bu oyununu anlamıştı (1. Samuel 14:26,36,45-46). Tanrı Kendisi'ne sövenleri düşürür (37:7).

Milletlerin ilahlarından biri Asur kralının elinden hiç kendi memleketini kurtardı mı?: Burada Rabşake'nin özyapısı belirlenir:

1. Gururu

Çiviyazılarından savaşların şu amaçlarla yapıldığı anlaşılır:

- Asur ilahlarının -- özellikle Aşur'un -- onurunu artırmak için,
- Düşmanlarını cezalandırmak için,
- Yenilen her ülkede Aşur'un kurallarını kabul ettirmek ve ona tapınılmasını sağlamak için.

Asur kralı, bir ülkeyi yendiğinde o ülkenin ilahlarını da yendiğini düşünüyordu. Onları «yenince» kendini daha çok önemsiyordu (10:5-14).

2. Küfrü

Evrenin Yaraticısı ve Hükümdarı olan Yahve'nin bölgesel bir ilah olduğunu öne sürüyordu (36:19,20). Rabşake'nin düşündüğü gibi, putlar birer hiçtirler, ama Yahve ulu VAR OLANIM'dır.

36:19 Hamat: (10:9) Sargon İ.Ö. 720 yılında egemenliğinin üçüncü yılında 'Hamat'ı ele geçirdi ve kenti soydu. Kralı Asur'a sürdükten sonra derisini yüzüp onu yaktı. Yerel halkın çoğunu sürdürdü, onların yerine Asurlular'ı Hamat'a yerleştirdi. Kent üzerine bir Asurlu'yu kaymakam olarak görevlendirdi.

Arpad: (10:9) 'Arpad Hamat'a yardım etmek için Sargon'a karşı savaşa katıldı. Hamat'ın yenildiği yılda Arpad da Sargon'un eline düştü.

Sefarvaim: Asur İsrail'i sürdükten sonra Samiriye'yi işgal etmek için 'Sefarvaim'den adamlar gönderdi (2. Krallar 17:24,31-35). Sefarvaim'in can atarak yaptığı ihanet onun canına mal oldu.

'Samiriye'yi benim elinden kurtardılar mı: Şalmaneser, İsrail kralı Hoşea'ya karşı saldırılara başlamıştı; Sargon onları başarıyla sona erdirdi. Sargon'un Khorsabad'daki sarayında bulunan bir eserde İsrail'den 27.280 sürgünü getirdiği kaydedilir.

36:20 benim elimden kurtaranlar kimlerdir ki, Yahve Yerusalem'i benim elimden kurtarsın: Dünyanın Golyatları'yla Sanheribler'i övünmeden edemezler. Böbürlenme şu nitelikleri taşır:

1. Gurur (36:18-20),
2. Cahillik (36:7),
3. Bayağılık (36:12),

Böbürlenmeler işlerini sona erdirmeden önce en bayağı biçimde övünürler. Golyat «Yanıma gel de senin etini göklerin kuşlarına ve kırım hayvanlarına vereyim» diyerek çalım sattı (1. Samuel 17:44).

4. Tanrı'ya sövme (36:20),

Sanherib de «Samiriye ve onun putlarına ne ettimse, Yerusalem'e ve onun putlarına da etmez miyim?» (10:11; 2. Krallar 19:23) diyerek Tanrı'yı küçümsüyordu.

5. Kandırma (36:16-17),

Göz boyayan vaatlerle tehlike, iğrençlik ve adaletsizliği gizlemeye çalışır.

6. Korkutma (36:18-20),

Yılgınlığa düşürülmüş kişiler, onları korkutanların elinde piyon olurlar.

7. Yalan,

Yalancılardan anımsama yetenekleri güçlü olmalı. Rabşake 36:10'da Yahve'nin Asurlular'ı Yahuda'ya karşı gönderdiğini söylemişti. Şimdi de Yahve'yi yeneceğinden söz ediyor. Eğer onu Yahve onu gönderdiyse, niye O'nu yenmeye gerek duysun?

8. İnsanları uşak yapmaya hakkı olduğunu ileri sürme.

36:21 onlar sustu: Tanrı'ya saygı göstermeyen, tanrısal kurallara uymayan kişiyle yakın bir ilişki sürdürülmemelidir, çünkü özyapısındaki zayıflık onunla arkadaşlık yapanı tehlikeye sokar (2. Selanikliler 3:14).

ona bir söz bile cevap vermediler: Konuşulacak ve konuşulmayacak zamanlar var (Davut'un duasını [Mezmur 141:3] ile Mesih'in davranışını [Markos 14:61; 15:5; Luka 23:9] inceleyein). Kişi budalalık ya da öfke yüzünden surat asıp konuşmayabilir. Ama bu ayette Yahuda halkı bu nedenlerden susmadı. Duvardaki halk Yahve'nin gücünü övebilirdi. Ahab'ın Suriye kralı Benhadad'a söylediği gibi, «Kılıç kemerini kuşanan, onu çözen gibi övünmesin» diyebilirdi (1. Krallar 20:11). Ama hayır, Hizkiya'nın «Onları yanıtlamayın» buyruğuna boyun eğdiler (Süleyman'ın Meselleri 26:4; Vaiz 3:7; Matta 7:6). Bu da Yahuda'daki disipline ve Hizkiya'nın söz geçirme yeteneğine tanıklık eder. Böyle bir ortam ancak Tanrı'nın lütfuyla oluşmuştur.

36:22 esvapları yırtılmış olarak: Hizkiya'nın temsilcileri, Rabşake'nin küfrü karşısında Yahuda'nın düşkünlüğü için duydukları derin üzüntüyü giysilerini yırtarak gösterdiler (Tekvin 37:29; 1. Samuel 4:10-12; Ezra 9:1-3; 2. Tarihler 34:18-19; Matta 26:65; Yoel'in uyarına da bakın, 2:13).

Rabşake'nin sözlerini ona bildirdiler: Temsilcileri Hizkiya'ya olup bitenleri bildirdiler. Hizkiya'nın tepkisi çok sevindiricidir: «Hizkiya bunu işitince, esvabını yırttı ve çul sarınıp Rabbin evine girdi ve ... Yeşaya'ya gönderdi» (37:1,2). Kişinin tek çaresi Tanrı'ysa başka çare aramaya gerek yoktur.

Uygulamalar:

1. Kral Hizkiya «Rabbin gözünde doğru olanı yaptı» (2. Krallar 18:3-8). Halkını Tanrı'ya geri döndürüyordu. Gereken düzeltmeleri (reformları) yapmaktayken Yahuda'nın başına Asur belası geldi. Mesih inanlısı da Tanrı yolunda yürürken saldırılarla karşı karşıya gelirse şaşmamalıdır. Baskılar Mesih inanlısının dayanıklılıkta pekişmesi, Tanrı'ya içten bağlılığının güçlenmesi ve gösterdiği çabanın artması için Tanrı'nın izniyle gelir. Hizkiya'nın öğrendiği gibi bir Mesih inanlısı da sıkıntı zamanında Tanrı'ya bağlı kalarak O'nun güçlü kurtuluşuna tanık olacaktır.
2. Sıkıntı her an inanlıya sarılabilir. Onun için rahat bir durumda yaşadığı zaman Tanrı'ya övgü sunmalıdır. Ama aynı zamanda rahatlığa da fazla alışmamalıdır, yoksa imanın sert koşullarına artık uyamamak tehlikesinde olabilir (Filipililer 4:11-13; 2. Timoteus 4:7,8; İbraniler 12:2-4).
3. Mesih inanlısını yenmeye koyulan düşman onu korkutmaya çalışır, güçsüzlüğünü sergiler, onu ümitsizlik içinde ezmeye çabalar. Bir Mesih inanlısı iman yolunun en başından Rab'de ümit etmeyi ve O'nun bakış açısını benimsemeyi öğrenmelidir (1. Korintliler 1:25-30; 2. Korintliler 10:3-5; Filipililer 2:5).
4. Tehditler ile bu tehditlerin gerçekleşmesinin apayrı şeyler olduğu vurgulanmalıdır. Tehditler daha olmamış bir olayı şimdiden oluyormuş gibi büyüterek insanı paniğe sokar. Kişi bu durumda korkusunu yenmekte zorlanır.
5. Tanrı'ya boyun eğmeyen kişinin O'nun korumasını yitirdiğini neredeyse herkes bilir. Rabşake, (anlayabildiği aşamada) Yahuda'nın Tanrı'nın sunaklarını yok etmekle O'ndan yargı bekleyebileceğini düşünmüş. Bu temizlik kampanyasını yanlış yorumladıysa da, kavradığı ilke doğrudur: Tanrı'nın yetkisini tanıyan ve O'nun kutsallığına uyan kişi Tanrı'dan yardım bekleyebilir. Ama başkaldıran, Tanrı'nın yetkisini geri çeviren kişi, O'nun öfkesini kendi üzerine yağıdirmış olabilir.
Şemsiyenin altında kalmayan kişinin başına yağmur düşer. Tanrı'nın yetkisine boyun eğme eylemi, Mesih inanlısını Tanrı'nın öfkesinden koruyan bir şemsiyeye benzetilebilir. Mesih inanlısı, onu Tanrı'nın öfkesinden koruyan yetki şemsiyesinin altından çıkarsa, bu söz dinlemezliğinden dönünceye dek Tanrı öfkesinden onu artık hiçbir şey koruyamaz. ««Rab, kendi halkını yargılayacak» diyeni tanıyoruz.... Diri Tanrı'nın eline düşmek korkunç bir şeydir» (İbraniler 10:30,31).
6. Gururlu insanlar böbürlenirler (Yahuda 16). Ne var ki, yüksek sesle övünürken de Tanrı öfkesinin hedefi olurlar (10:12-19; Süleyman'ın Meselleri 6:16,17; Yakup 4:6; 1. Petrus 5:5). Herkes tutumunu yoklasın.